

Değişen Tıp İlmi Karşısında Ölüden veya Canlıdan Organ ve Doku Alınmasının Tıbbi ve Hukuki Yönleri

ŞEMSİ GÖK

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Cerrahpaşa, İstanbul, Türkiye

Özet

İnsandan insana canlı veya ölüden doku ve organ alınmak suretiyle nakiller yapılmaktadır. Bu işlemin hukuka uygunluğu olabilmesi için konulan kaidelere uyulması gerekmektedir. Burada amaç kişinin hayatının devamlılığını sağlamak ve bu iş için zaruret halinin mevcut olduğunu tespit etmek gerekmektedir.

Nakil olayını gerçekleştirebilmek için alıcı ve vericinin rızası geçerli olmalıdır ve rızayı da almak şarttır. Tıbbi ölümü tespit edilmiş kişilerden alınacak organ ameliyesi için öldüğüne karar verilen kişinin sağlığındaki vasiyeti veya en yakın akrabalarının rızası gerekmektedir. Şayet tıbbi ölümü gerçekleşmiş ve fakat biyolojik ölümü gerçekleşmemiş bir kişiden alınacak organ sırasında yanında kimsesi yoksa ve sağlığında da vasiyet etmemiş ise ve hayatı organ nakli ile idame ettirilecek bir kişi mevcut olup acil olarak bu işleme tabi tutulması gerektiği uzmanlarca karar altına alınmış ise rıza aranmaksızın verici olarak kabul edilen kişiden organ almak hukuka uygundur.

Bugün insandan insana ölü veya canlıdan belirli şartlar altında kalb, böbrek, karaciğer ve benzeri organ ve dokular alınıp nakledilmektedir.

Bu naklin amacı tedavi edici ve kişinin hayatını kurtarıcı nitelikte olmalıdır. Ayrıca, tedavi fonksiyonunun yanında teşhis ve bilimsel amaçlarla da organ ve doku alınması, saklanması, aşılması mümkündür. Yukarıki şartlar muvacehesinde yapılan işlemin ancak hukuka uygunluğu kabul edilebilir. Şunu bilmek gerekir ki her yapılan organ naklinde nakil yapılan kişinin hayatı sonuna kadar idame ettirilecek demek değildir.

Organ nakli yapılan kişinin hayatının devamlılığı hakkında mesele münakaşalı dahi olsa gine de o kişinin hayatını kurtarmaya mutap başka bir çare bulunmadığı durumlarda, zaruret halinde ve zorda kalma nedeni ile ve diğer bir deyimle yapılacak bu işten başka herhangi bir işlem olmadığı kanısı ile hareket edildiğinde gine hukuka uygunluk doğacaktır ki bu hale hukuk dilinde İZTIRAR hali denilmektedir.

Yapılan işlemin tehlikesinin ağır ve muhakkak olması ve başka türlü korunma imkanının bulunmaması hallerinde, tıp ilmi henüz doğrulanmamış, yerleşmemiş ve sonucu katılaşmamış müdahalelerin uygulanmasını kabul etmektedir. Nitekim bu husus Tıbbi Deontoloji Nizamnamesinin 11/2 ci maddesinde belirlenmiştir.

Bu maddeye göre, klasik metodların bir hastaya fayda veremeyeceği klinik veya laboratuvar muayeneleri neticesinde sabit olduğu takdirde daha önce mutad tecrübe hayvanları üzerinde kafi derecede denemek sureti ile faydalı tesirleri anlaşılmış olan bir tedavi usulünün tatbiki caizdir denilmektedir.

Organ ve doku alınması olayı alıcı ve verici olmak üzere iki ayrı şahıs üzerinde uygulandığına göre yapılan işlemler değişik özellikler taşımaktadır.

Bu özellikler içinde başta gelen alıcı ve vericinin bu işe rıza göstermesidir. Hekim bu rızayı aldıktan sonra yapacağı işler, tıp biliminin kaide ve esaslarının içinde tedavi amacı ile müdahalesini yapmış olması gerekmektedir.

Rızanın hukuken geçerli olabilmesi için ahlaka aykırı olmaması, bedeni kabiliyetinin aksamaması, sakat kalmaması, kişisel ve toplumsal fonksiyonların aksamaması ve kanunların yasakladığı hususların ihlal edici nitelik taşımaması gerekmektedir. Şayet müdahale ile vericinin organizması geriye dönülemeyecek, düzeltilemeyecek ölçüde bozulmuş ise veya bu müdahale ile kişinin toplum içindeki normal yapısı ihlal edilmiş görev ve yetkilerini yapamayacak duruma getirilmiş ise rızanın geçerli olduğu ileri sürülemez.

Yaşayan kişilerden 18 yaşını doldurmamış ve mümeyyiz olmamışlarsa, rızaları geçerli olmayıp organ ve doku alınması yasaktır. Bununla beraber ölüden organ ve doku alınması hususunda rıza ile ilgili bazı hükümler mevcut idi ise de bir hakkın icrasını yerine getirmek ve bu işlem tedavi edici nitelik taşıyorsa zaruret hali mevcut olup başkaca yapılacak herhangi bir işlem de bulunmamış ise rıza aranmaksızın ölüden organ veya doku nakli yapılabilir.

ORGAN NAKİLLERİNDE UYULMASI GEREKEN KAİDELER

Organ nakillerinde bu nakli yapacak olan hekimin uyması gereken 3 ana şart mevcuttur. Bunlar:

- 1- Yapılacak işlerin özelliğine ilişkin şartlar,
- 2- Vericiye ait olan şartlar,
- 3- Alıcıya ait olan şartlar.

1- Yapılacak işlerin özelliğine ilişkin şartlar:

Organ nakli tıp bilim sahasında yeni uygulanan bir yöntem olması sebebi ile bunu gerçekleştirecek hekimin bazı niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bu gibi hekimlerin cerrahi uzmanı olması yeterli değildir. Bu hususta bilgi ve görgüsünün yeteri kadar gelişmiş ve yerleşmiş olması lazımdır.

Müdahaleyi yapacak olan hekimin bu açıdan yeterli bilgiye sahip olması kafi değildir. Organ nakli bir ekip çalışması olması nedeni ile nakli yapacak olan hekimin dışındaki teknik elemanların yeteri derecede yetişmiş olması gerekmektedir.

Nakli yapacak olan ekibin bu özel şartları dışında hastanın ameliyattan sonraki sağlık durumunun devamlılığını sağlayabilecek her türlü koşulların yerine getirilmiş olması da en mühim faktörlerden biridir.

2- Vericiye ait olan şartlar:

Organ nakilleri canlı bir kimseden diğer bir canlıya verilebildiği gibi, ölülerden canlılara da bu organ nakilleri yapılabilir. Bu bakımdan vericiye ait olan hususlar canlıda ve ölüde olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

A- Canlı bir kişiden diğer bir canlıya organ naklindeki şartlar:

Organ veya doku alarak bir canlıya nakletme işlemini gören hekim ve ekibi vericiye aşağıdaki hususları hatırlatmak zorunluluğundadır.

a) Hekim ve ekibi vericiye oldukça ayrıntılı bir şekilde organ ve doku alınmasının yaratabileceği tehlikeler ile bunun tıbbi psikolojik sosyal sonuçları hakkında bilgi verilmelidir.

b) Organ veya doku verenin alıcıya sağlayacağı yararlar hakkında her şekilde bilgi vererek aydınlatmalıdır.

c) Akli ve ruhi durumu karar verecek nitelikte olmayan kişilerin vermek istedikleri organ ve dokuları hekim almayacaktır.

d) Vericinin evli olması halinde eşinin organ ve doku verme kararından haberi olup olmadığını araştırıp öğrenmek ve ayrıca da bu hususu bir tutanakla tespit etmek hekimin görevidir.

e) İnsancıl amaca uymayan bir beden mukabili veya başkaca çıkar karşılığı verilmek istenen organ ve dokuların alınmasının yasak olması nedeniyle bu ameliyeyi reddetmek, kan bağı veya hısımlık veya yakın kişisel ilişkiler dışında olmak üzere alıcının ve vericinin isimlerini açıklamamak, vericinin yaşamını mutlak surette sona erdirecek veya tehlikeye sokacak olan organ ve dokuları almamaktadır.

f) Organ ve doku alınması ameliyesinden önce alıcı ve vericiden her türlü tıbbi inceleme yapmak ve uygunluk bulunduğu takdirde sonucunu bir olurluluk raporu ile saptamak gerekir.

B- Ölüden organ ve doku alınması şartları:

a) Ölüden alınacak organın biyolojik hayatının devam etmesi gerekmektedir. Zira alınan organın biyolojik fonksiyonu yok ise nakledilen yerde durmayıp alıcı tarafından atılmakta ve istenen sonuç gerçekleşmemektedir.

Biyolojik hayatın devam edebilmesi için ölü olarak nitelendirilen kişide gerçek ölüm oluşmaması lazımdır. Bu itibarla ölüm olayını tarif etmek ve özellikleri ile biyolojik hayatın devamlılığını sağlamak gayesi ile yapılan işleri bilmek gerekmektedir.

Organ ve doku alınması ve canlı bir kişiye nakil meselesi ortaya çıkmadan evvel herhangi bir ölüm olayında ölümün gerçekleştiğini söylemek kolay bir işlem idi. Ölümü anlayabilmek için canlılığı bilmek gerekmektedir. O halde kişiye canlılık niteliğini kazandıran bir takım fizyolojik fonksiyonların mevcut olması gerekmektedir.

Kişiye canlılık niteliğini kazandıran fonksiyonların bir kısmı dıştan gözle görülüp tespit edilebilen fizyolojik olaylar olup, bir kısmı ise vücut hayatiyetini sağlayan biyolojik olaylardır.

Fizyolojik fonksiyonlar, dolaşım, solunum ve sinir sistemi fonksiyonları olup bunlara büyük hayat fonksiyonları denilir.

Canlıda bu üç büyük hayat fonksiyonlarından birisinin durması ve ardından diğer ikisinin görevden geri kalması sonucunda meydana gelen olaya ölüm denilmiştir. Bu ölü şekline somatik ölüm denilmektedir. Kişide somatik ölüm meydana gelmiş olmasına

rağmen, hala biyolojik olayların devam ettiği bilinmektedir.

Genel tababette ve adli tababette bir kişinin ölüp ölmediğini anlamak için yukarıda değinilen fonksiyonlardan birisinin durması ve ardından da beklenen diğer fonksiyonların durması yeterli görülmekte idi. Halbuki bu gün gerçek ölümü oluşturabilmek için biyolojik hayatın da sona ermesi gerekmektedir. Biyolojik görevlerin devamlılığı sonsuz değildir. Kişinin somatik ölümü gerçekleştikten sonra biyolojik ölümü de gerçekleşecektir.

Organ alınması mevzuunda somatik ölümün oluşması ve fakat biyolojik ölümün oluşmaması gerekmektedir. Zira naklettiğimiz organda biyolojik ölüm meydana gelmişse bu doku nakledilen kimsede hayatini devam ettiremez.

Bu günkü teknik imkanlar sayesinde yukarıda büyük hayat fonksiyonları olarak tarif edilen fonksiyonların durmuş olmasına rağmen bunları çalıştırmak ve diğer bir deyimle ölüyü diriltmek mümkün olabilmektedir. O halde, bir takım yapay araçlar takılmış ve fizyolojik fonksiyonları bu araçlarla temin edilmiş kimseler ölmemiş midir?

Bu günkü Adli Tıp anlayışına göre, her ne şekilde olursa olsun kişinin büyük hayat fonksiyonlarından birisi vazife görür ise o kişi ölmemiştir. Bu düşünüşe göre ölmeyen ve canlılığını devam ettiren kişiden organ nasıl alınacaktır, bu yapay aletlerle çalışan kişinin fonksiyonları aleti ayırdığımızda ne olacaktır? Bütün bunlar düşünülmesi gereken hususlardır.

Bu meseleleri halletmek amacı ile hekim ve hukukçuların yaptığı toplantılarda ölümün tarifini değiştirmek zarureti hasıl olmuştur ve aşağıdaki tarif bugün artık ölümün tarifi olarak geçerlidir. *Bir kişiye canlılık niteliğini kazandıran dolaşım, solunum ve sinir sistemi fonksiyonlarının kendi başına çalışmalarının durması ve ancak bir takım yapay araçlarla bu fonksiyonlar tekrar faaliyete getirildiğinde kendi başına çalışmaya gücü olmaması hali ölüm demektir.*

Yukarıda tarif edilen ölüm halinden anlaşılan şudur ki, kişide somatik ölüm herhangi bir araç kullanmak suretiyle gerçekleştirilmeyip biyolojik hayatın devamlılığı sağlanmış olacaktır. Buna göre, herhangi bir cihaz ile fonksiyonlar yerine getirilse dahi bu aleti ayırdığımızda bu görev kendi başına faaliyet gösteremiyecek ise o kişi ölmüş demektir.

Bu ölüm şekline tıbben ölüm denmiştir. Şahsın büyük hayat fonksiyonları suni olarak görev yapmasına rağmen tıbben ölü kabul edilen bu kişiden istenilen organlar alınabilecek ve biyolojik ölüm gerçekleşmemiş olacaktır.

Tıbbi ölümü kimler tespit edecektir. Bu hususları düzenleyen kaideler ve kanun maddeleri konmuştur. Bu esaslar dahilinde kişinin tıbben öldüğü resmen tespit edilecek ve ayrı bir ekip bu organ naklini gerçekleştirecektir.

Ölümün taksimine bir göz atarsak, başta somatik ölüm ve biyolojik ölüm olmak üzere iki büyük guruba ayrıldığını görüyoruz.

Ayrıca, adli tıbbi açıdan ölüm başka şekillerde de taksime uğrayabilir. Buna göre:

- a) Hakiki ölüm
- b) Yalancı ölüm

ve yine:

- a) Tabii ölüm
- b) Zorlamalı ölüm

ve yine:

- a) Birden ölüm
- b) Çabuk ölüm
- c) Hastalıklar nedeni ile meydana gelebilecek ölüm

Yukarıda tarif edilen şekillerden ölüm hali hangisine uyarsa uysun organ ve doku alınması prensibinde biyolojik ölümü gerçekleştirmemek gerekmektedir.

Tıbben ölümü gerçekleşmiş ve fakat biyolojik ölümü gerçekleşmeyen kişiden organ alıp nakletmek meselesi yine bir takım kaidelere bağlıdır. Buna göre,

a) Kişi sağlığında vücudunun tamamını veya bir kısmını bu maksatla öldüğünde bağışladığına dair bir vasiyet bırakmaktadır.

b) Vasiyeti yok ise yanında bulunan yakın hısım ve akrabalarından birisinin rızasının alınması,

c) Akrabası yok ise yakınının muvafakatinin bulunması,

d) Kişi sağlığında kendisinden ölümünden sonra organ veya doku alınmasına rıza göstermediğini bildirmiş ise organ ve dokunun alınamayacağı,

e) Tıbbi ölüm hali hekimlerce tespit edilmiş bir kişinin yanında rıza ve muvafakati alınacak hiç bir kimse yok ise ve yaşamı ancak organ nakli ile sürdürülebilecek bir kimse için tıbbi zorunluluk bulunuyorsa vasiyet ve rıza aranmaksızın organ veya doku naklinin yapılabileceği bilinmektedir.

3- Alıcıya ait şartlar:

Alıcıya ait şartlar, genelde vericiye ait olan şartların hemen hemen aynısıdır. Bu şartlar içersinde en önemlisi rıza göstermektir. Ayrıca, yapılan iş hakkında alıcıya tafsilatlı bilgi vermeli, tehlikeleri anlatılmalıdır ve bu ameliyeye bağlı olduğu ve başka da bir işlem yapılamıyacağı izah edilmelidir.

Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun

Kanun No. 2238

Kabul Tarihi: 29/5/1979 (Resmi Gazete ile neşir ve ilanı: 3 Haziran 1979 - Sayı: 16655) 5. t. Düstur, c. 18-s.

I. BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç:

Madde 1: Tedavi, teşhis ve bilimsel amaçlarla organ ve doku alınması, saklanması, taşınması ve nakli bu kanun hükümlerine tabidir.

Kapsam:

Madde 2: Bu Kanunda sözü edilen organ ve doku deyiminden, insan organizmasını oluşturan her türlü organ ve doku ile bunların parçaları anlaşılır.

Oto-grefler, saç ve deri alınması, aşılantması ve nakli ile kan transfüzyonu bu kanun hükümlerine tabi olmayıp, yürürlükte bulunan sağlık yasaları, tüzükleri, yönetmelikleri ve tıbbi deontoloji kuralları çerçevesinde gerçekleştirilir.

Madde 3: Bir bedel veya başkaca çıkar karşılığı, organ ve doku alınması ve satılması yasaktır.

Madde 4: Bilimsel, istatistiki ve haber niteliğindeki bilgi dağıtımı halleri ayrık olmak üzere, organ ve doku alınması ve verilmesine ilişkin her türlü reklam yasaktır.

II. BÖLÜM

Yaşayan Kişilerden Organ ve Doku Alınması

Yaş ve Nitelik:

Madde 5: Onsekiz yaşını doldurmamış ve mümeyyiz olmayan kişilerden organ ve doku alınması yasaktır.

Muvafakat:

Madde 6: Onsekiz yaşını doldurmuş ve mümeyyiz olan bir kişiden organ ve doku alınabilmesi için vericinin en az iki tanık huzurunda açık, bilinçli ve tesirden uzak olarak önceden verilmiş yazılı ve imzalı veya en az iki tanık önünde sözlü olarak beyan edip imzaladığı tutanağın bir hekim tarafından onaylanması zorunludur.

Bilgi Verme ve Araştırma Yükümlülüğü:

Madde 7: Organ ve doku alacak hekimler:

- Vericiye, uygun bir biçimde ve ayrıntıda organ ve doku alınmasının yaratabileceği tehlikeler ile, bunun tıbbi, psikolojik, ailevi ve sosyal sonuçları hakkında bilgi vermek;
- Organ ve doku verenin alıcıya sağlayacağı yararlar hakkında vericiyi aydınlatmak;
- Akli ve ruhi durumu itibarıyla kendiliğinden karar verebilecek durumda olmayan kişilerin vermek istedikleri organ ve dokuları almayı reddetmek;
- Vericinin evli olması halinde birlikte yaşadığı eşinin, vericinin organ ve doku verme kararından haberi olup olmadığını araştırıp öğrenmek ve öğrendiğini bir tutanakla tespit etmek;
- Bedel veya başkaca çıkar karşılığı veya insancıl amaca uymayan bir düşünce ile verilmek istenen organ ve dokuların alınmasını reddetmek;
- Kan veya sıhri hısımlık veya yakın kişisel ilişkilerin mevcut olduğu durumlar

ayrık olmak üzere, alıcının ve vericinin isimlerini açıklamamak;
zorundadırlar.

Alınamayacak Organ ve Dokuları:

Madde 8: Vericinin yaşamını mutlak surette sona erdirecek veya tehlikeye sokacak olan organ ve dokuların alınması, yasaktır.

Tahlil ve İnceleme Yapma Zorunluğu:

Madde 9: Organ ve doku alınması, aşılınması ve naklinden önce verici ve alıcının yaşamı ve sağlığı için söz konusu olabilecek tehlikeleri azaltmak amacıyla gerekli tıbbi inceleme ve tahlillerin yapılması ve sonucunun bir olurluluk raporu ile saptanması zorunludur.

Organ ve Doku Almaya, Saklamaya, Aşılamaya ve Nakline Yetkili Sağlık Kurumları:

Madde 10: Organ ve doku alınması, saklanması, aşılınması ve naklinin, bu işler için gerekli uzman personele, araç ve gerece sahip sağlık kurumlarınca yapılması zorunludur.

III. BÖLÜM

Ölüden Organ ve Doku Alınması

Ölüm Halinin Saptanması:

Madde 11: Bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak tıbbi ölüm hali, bilimin ülkede ulaştığı düzeydeki kuralları ve yöntemleri uygulanmak suretiyle, biri kardiyolog, biri nörolog, biri nöroşirürjiyen ve biri de anesteziyoloji ve reanimasyon uzmanından oluşan 4 kişilik hekimler kurulunca oy birliği ile saptanır.

Hekimlere İlişkin Yasak İşlemler:

Madde 12: Alıcının müdavi hekimi ile organ ve doku alınması, saklanması, aşılınması ve naklini gerçekleştirecek olan hekimlerin, ölüm halini saptayacak olan hekimler kurulunda yer almaları yasaktır.

Tutanak Düzenleme:

Madde 13: 11'inci maddeye göre ölüm halini saptayan hekimlerin ölüm tarihini,

saatini ve ölüm halinin nasıl saptandığını gösteren ve imzalarını taşıyan bir tutanak düzenleyip, organ ve dokunun alındığı sağlık kurumuna vermek zorundadırlar. Bu tutanak ve ekleri ilgili sağlık kurumunda on yıl süre ile saklanır.

Ölüden Organ ve Doku Alma Koşulu:

Madde 14: Bir kimse sağlığında vücudunun tamamını veya organ ve dokularını, tedavi, teşhis ve bilimsel amaçlar için bıraktığını resmi veya yazılı bir vasiyetle belirtmemiş veya bu konudaki isteğini iki tanık huzurunda açıklamamış ise sırasıyla ölüm anında yanında bulunan eşi, reşit çocukları, ana veya babası veya kardeşlerinden birisinin; bunlar yoksa yanında bulunan herhangi bir yakınının muvafakatiyle ölüden organ veya doku alınabilir.

Aksine bir vasiyet veya beyan yoksa, kornea gibi ceset üzerinde bir değişiklik yapmayan dokular alınabilir.

Ölü sağlığında kendisinden ölümünden sonra organ veya doku alınmasına karşı olduğunu belirtmişse organ ve doku alınmaz.

Kaza veya doğal afetler sonucu vücudunun uğradığı ağır harabiyet nedeniyle yaşamı sona ermiş olan bir kişinin, yanında yukarıda sayılan kimseleri yoksa, sağlam doku ve organları, tıbbi ölüm hali 11'inci maddede belirlenen uzmanlar kurulunun raporu ile belgelenmek kaydıyla, yaşam organ ve doku nakline bağlı olan ve naklinde ivedilik ve tıbbi zorunluluk bulunan hallerde, vasiyet ve rıza aranmaksızın, organ veya doku nakli yapılabilir.

2238 Sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanunun 14 ncü Maddesinin Matlabı İle Son Fıkrasının Değiştirilmesi ve Bu Maddeye Yeni Bir Fıkra Eklenmesine İlişkin Kanun

Kanun No. 2594

Kabul Tarihi: 21/1/1982

Madde 1- 29.5.1979 tarihli ve 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanunun 14'üncü maddesinin matlabı ve dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu fıkradan sonra aşağıdaki beşinci fıkra eklenmiştir.

Ölüden Organ ve Doku Alma Koşulu ve Cesetlerin Bilimsel Araştırma İçin Muhafazası:

Kaza veya doğal afetler sonucu vücudunun uğradığı ağır harabiyet nedeniyle yaşamı sona ermiş olan bir kişinin yanında yukarıda sayılan kimseleri yoksa, sağlam doku ve organları, tıbbi ölüm halinin alınacak organlara bağlı olmadığı 11'inci maddede Değişen

belirlenen hekimler kurulunun raporuyla belgelenmek kaydıyla, yaşamı organ ve doku nakline bağlı olan kişilere ve naklinde ivedilik ve tıbbi zorunluluk bulunan durumlarda vasiyet ve rıza aranmaksızın organ ve doku nakli yapılabilir. Bu hallerde, adli otopsi, bu işlemler tamamlandıktan sonra yapılır ve hekimler kurulunun raporu adli muayene ve otopsi tutanağına geçirilir ve evrakına eklenir.

Ayrıca vücudunu ölümünden sonra inceleme ve araştırma faaliyetlerinde faydalanılmak üzere vasiyet edenlerle yataklı tedavi kurumlarında ölen veya bunların morglarına getirilen ve kimsenin sahip çıkmadığı ve adli kovuşturma ile ilgisi olmayan cesetler aksine bir vasiyet olmadığı takdirde 6 aya kadar muhafaza edilmek ve bilimsel araştırma için kullanılmak üzere ilgili yüksek öğretim kurumlarına verilebilirler. Bu cesetlerin defin hususu dahil tabi olacakları işlemler Adalet, İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 3 ay içinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Madde 2- Bu Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Ayrı baskı için:

Prof.Dr. Şemsi Gök
İstanbul Üniversitesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Adli Tıp Anabilim Dalı
34246 Cerrahpaşa, İstanbul, Türkiye